

Motion till riksdagen

1987/88:K508

av Gunnar Hökmark (m)

om det olämpliga med förbud utan straffsanktion

Rättssamhället förutsätter en respekt för lagar och regler. Denna respekt förutsätter i sin tur ett förtroende för att det allmänna förmår hävda de lagar och regler som medborgarna skall följa. Statsmakterna är ensamma om rätten att genom lagar och föreskrifter till exempel inskrida med förbud i vissa fall. Samtidigt är det det allmänna förbehållet att genom olika straffsanktioner tillse att lagarna efterlevs.

Förbud av olika slag som riktar sig mot den enskilde medborgaren får inte vara ett uttryck för allmänna viljeyttringar. Statsmakterna skall inskrida med förbud när det finns motiv för detta som är tillräckligt starka för att man också i praktiken kan och vill följa upp att förbuden efterlevs. Är man inte beredd att genom straffsanktion ingripa mot överträdelse av förbud riskeras en allmän uppluckring av respekten för rättssamhällets regler. Samtidigt finns betydande risk för att statsmakterna utfärdar "okynnesförbud" som mer är ett uttryck för allmänna målsättningar än för verkliga behov att reglera. Sådana förbud bör inte utfärdas.

Makten att stifta lag och utfärda förordningar och föreskrifter skall användas på ett sätt som stärker respekten för rättssamhället och som står i samklang med medborgarnas värderingar.

Riksdagen uttalade genom ett betänkande från trafikutskottet (TU 1986/87:1) att skäl talade för att upphäva straffsanktionen för överträdelse av förbudet att gå mot rött ljus. Denna straffsanktion upphävdes också genom att riksdagen biföll förslag om detta i regeringens proposition (1986/87:34).

Som skäl för sitt förslag hävdade det föredragande statsrådet att efterlevnaden av förbudet var mycket dåligt och att den bristande respekten för bestämmelsen kunde påverka efterlevnaden av andra bestämmelser på trafikens område. Han ansåg vidare i sin motivering av förslaget att det ej skulle vara svårare att förklara att förbudet främst skall ses som ett skydd för den personliga säkerheten utan att vara straffsanktionerat än att förklara varför det är straffbart att bryta mot ett förbud som så allmänt och öppet överträds.

Denna argumentation ger i allra högsta grad anledning att ifrågasätta existensen av ett förbud i detta fall. Det bör vara lika svårt att förklara förekomsten av ett förbud som inte efterlevs som det är att förklara varför ett sådant förbud skall vara straffbart.

Det finns enligt undertecknads mening fler skäl än de som framgår av

statsrådets argumentation i denna proposition till varför det ej skall vara straffbart att gå mot rött ljus. Skyddet för den personliga säkerheten ligger i detta fall främst i trafikupplysning i kombination med den vägledning som trafikljusen ger.

Dessa skäl talar liksom statsrådets argumentering för att det i detta fall då det inte anses lämpligt med straffsanktion ej heller är lämpligt med förbud. Principiella skäl talar mot förbud vars överträdelse ej följs av straffsanktion. Detta gäller inte enbart inom trafikområdet utan inom hela det område som är utsatt för lagstiftning.

Här kan konstateras att det även i andra sammanhang kommit att föras en diskussion som antyder att det i svensk offentlighetsrättslig lagstiftning vid sidan av varandra kan förekomma förbud både med och utan straffsanktion. Till exempel anför 1987 års vapenutredning i sitt delbetänkande "Knivförbud" följande (s. 59): "För att förbudsreglerna skall vara trovärdiga bör de vara straffrättsligt sanktionerade."

Medborgarna har rätt att kräva att de lagar som stiftas är klara och förutsebara i sin tillämpning. Medborgarna skall icke behöva sväva i tvivelsmål om vad som gäller, vad de har att rätta sig efter och vad de kan drabbas av för den händelse de icke följer i vederbörlig ordning utfärdade författningar och föreskrifter. Det är mot denna bakgrund inte tillfredsställande med två olika typer av förbud; en med straffsanktion och en annan utan.

Statsrådets argumentation mot straffsanktionen i det enskilda fallet vad gäller gång mot rött ljus är i själva verket baserad på det principiellt betänkliga med förbud som inte efterlevs över huvud taget. Av detta för laglydnaden viktiga skäl bör riksdagen uttala sig mot förbud utan straffsanktion.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs
att riksdagen uttalar att förbud utan straffsanktion ej bör förekomma.

Stockholm den 26 januari 1988

Gunnar Hökmark (m)